

Legitimitás 2012-06-05

Benyó Bertalan - Budapest

Áder János, az új köztársasági elnök azt mondta: "Ha száz kifogástalan törvényt kapok az országgyűléstől, mind a százat alá fogom írni. Ha pedig száz rosszat, hibásat, mind a százat vissza fogom küldeni." Úgy örültem! Még az sem zavarna egyáltalán, hogy ez csak ígéret, mert tökéletesen bíznék benne. Csak az zavar, hogy nem tudok válaszolni arra a kérdésre, honnan tudja Áder János, hogy az eléje tett törvény jó, vagy rossz. Ha abból indul ki, hogy a parlament által, 386 ember (ill. majd 199) által megalkotott, megszavazott törvény csak jó lehet, mit fog visszaküldeni? ".

Persze ez csak álnaív kérdés. Mindannyian tudjuk, hogy ő köztársasági elnökként nyilván szakmai szempontból, és nem a hatásait tekintve értékeli egy törvényt. Azaz aszerint hogy megfelel-e az Alaptörvénynek (leánykori nevén Alkotmány), a vállalt nemzetközi egyezményeknek (köztük az EU előírásainak), a többi jogszabály közé koherensen illeszkedik-e, nem tartalmaz-e belső logikátlanságot, ellentmondást, stb.

Ez csak részben érinti azt, hogy állampolgári szempontból "jó"-e a törvény, mennyire növeli vagy szűkíti a mozgásterünket, vagy tesz minket szabadabbá vagy kiszolgáltatottá, csökkenti vagy növeli a társadalmi különbségeket. Valójában szeretném ezt alkalomnak tekinteni, hogy beszélhessünk a legitimitásról, a demokráciáról. Végül is ez a "honnan tudja" kérdés legitimitási kérdés. A fáraó hatalma - több ezer évvel ezelőtt - úgy volt legitim, hogy a fáraót istennek kellett tekinteni.

Erre az ókorban bőven volt példa. De nem kell az ókorig visszanyúlni. A japán császárt a második világháború végéig istennek kellett tekinteni.

Ferenc Józsefet apostoli királyi felségnek kellett mondani. Vagyis közvetve az a hatalom is Istentől származtatta a legitimitását.

És ma? Ma a bűvszó a demokrácia, pontosabban a parlamentáris demokrácia. Ott is egyébként, ahol történelmi dinasztiák "uralkodnak".

A "honnan tudja" kérdés tehát egyáltalán nem csak a mi kérdésünk. Úgy mondják, a hatalom attól legitim, hogy 4 évenként "szabad választásokon" megszavazzuk a parlamenti- és az önkormányzati hatalmat, amelynek aztán 4 évig közmegelégedésre kell működnie, mert különben - úgymond - a következő választást elveszíti. Így az elképzelés.

És a valóság? Az un. "rendszerváltás" idején, amikor a "demokratikus" nyugati hatalmak lenyelették velünk azoknak a 70-es évekből származó hitelszerződéseknél a békáját, amelyekhez Magyarországnak az ő nyugati, "demokratikus" felfogásuk szerint elvileg semmi köze sem lehetett,

hiszen azokat nem legitim magyar kormánnyal, ill. jegybankkal kötötték meg. De ezzel szoros összefüggésben lenyelették velünk azt is, hogy hagyjuk érintetlenül a korábbi hatalmi garnitúrát. Na de spongyát rá! Hagyjuk ezt a későbbi történészekre!

Nézzük csupán az utolsó 10 évünket. Ha valaki elhiszi, hogy ez a nép 8 éven keresztül valamiféle szabad választásokon emelte maga fölé a Medgyessy-Gyurcsány-Bajnai-féle koalíciót (mintha tényleg birka volna), aztán meg egy polgári oldalt szavazott meg, de azt mindjárt 2/3-os többséggel, azt én nem tekinthetem gondolkodó embernek. Én nem hiszem el. A világhatalmat a nemzetek feletti nagytőke tartja a kezében. Ennek történetesen 8 éven keresztül pontosan arra a minden erkölcsi gátlástól mentes társaságra volt szüksége ahhoz, hogy ezt az országot fizikailag tökéletesen birtokba vegye. Most azonban már a polgári koalícióra van szüksége, méghozzá 2/3-os többségű, kvázi korlátlan hatalommal, hogy az az országból a tőke busás hasznát ki tudja valahogy hozni.

Ami itt - demokrácia ide, demokrácia oda - egyáltalán nincsen, kimaradt az alaptörvényből is, holott az alaptörvényben a legitimitás legfőbb feltételeként fő helyen kellene benne lennie, az a személyes és nyílt felelősségvállalás kényszere. Ma se a képviselőnek, se a hivatalnoknak, se bármilyen törzskari tervezőnek, szakértőnek, de egyáltalán senkinek nem kell kifelé, a társadalom felé kérdésekre válaszolnia. Személyes és nyílt felelősséget senkinek nem kell semmiért vállalnia. Kérdésekre válaszolnia, felelősséget vállalnia mindenkinek csak egy zárt hierarchián belül felfelé kell, a felettese felé, a felettesnek is az ő felettese felé, és így tovább, fel egészen a nemzetek feletti nagytőkékig. Nos - meggyőződésem szerint - itt van a legitimitáció kérdése elásva, jó mélyre.

De könnyű dolgom is volna, ha létezne valahol a nagyvilágon a közügyekre nézve a személyes és nyílt felelősségvállalási kötelezettség, válaszkényszer! De ha sehol nincs, a legitimitásnak akkor is ez volna a feltétele.